

نظارت بر حرفه حسابرسی

غلامحسین دوانی

عضو انجمن حسابداران خبره ایران و
عضو شورای عالی جامعه حسابداران رسمی ایران

رسمی و یا استفاده‌کنندگان از گزارش‌های حسابرسی می‌خواهند مطمئن شوند که چارچوب اصلی و تضمین‌بخشی برای رفتار حرفه‌ای حسابداران رسمی وجود دارد که برکار آنها نظارت می‌کند. به همین علت، موضوع نظارت برکار حرفه‌ای حسابداران رسمی چندگاهی است که به‌عنوان موضوع روز برخی نهادهای مالی و سرمایه‌گذاری و به‌ویژه سازمان امور مالیاتی (در بخش حسابرسی مالیاتی) و سازمان بورس اوراق بهادار درآمده است. تا آنجا که سوابق امر نشان می‌دهد نظارت بر جوامع حرفه‌ای نظیر کانون وکلا، نظام پزشکی و انجمن‌های حرفه‌ای حسابرسی، جز از طریق خود این حرفه‌ها امکانپذیر نیست زیرا مراجع رسیدگی به تخلفات حرفه‌ای خود باید دارای چنان صلاحیت‌های فنی و حرفه‌ای باشند که بتوانند تخلف، قصور، سهل‌انگاری و تقلب را تشخیص و اعمال رای کنند.

به همین منظور قانونگذار در آیین‌نامه مصوب ۱۳۸۵/۵/۱۲ (مواد ۱، ۲، ۶، و ۱۰) و مقررات نظارت حرفه‌ای بر اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران را به شرح زیر اعلام کرده است:

"تشکل‌های خودانتظام باید منافع عمومی را بر منابع شخصی اولویت بدهند و در تنظیم روابط بین اعضا با هدف حفظ یکپارچگی بازار سرمایه، نظارت بر اعضا را گسترش دهند."

نقل از سخنرانی دبیرکل محترم سازمان بورس در مجمع موسس شرکت بورس مورخ ۱۳۸۵/۷/۲۰

توسعه حسابرسی، امنیت سرمایه‌گذاری را افزایش داده و اطمینان مردم را در کاربرد منابع خود در بازار سرمایه بیشتر می‌کند. از طرف دیگر، در پی افزایش افرادی که در امر حسابرسی فعالیت می‌کنند و ممکن است حائز شرایط مناسب سازمان بورس نباشند و از آنجا که حسابداران رسمی خود، یکی از گروه‌های ذی‌نفع بازار سرمایه هستند و اغلب در فرآیند ارائه خدمات حرفه‌ای موضوع تضاد منافع با سایر گروه‌های ذی‌نفع قرار می‌گیرند چگونه می‌توان از رفتار مستقل حسابداران رسمی مطمئن بود و چگونه می‌توان اعتماد عمومی را نسبت به خدمات آنها جلب کرد زیرا اعتماد عمومی به بی‌طرفی و استقلال حسابرسان بستگی دارد. در واقع بهره‌برداران از خدمات حسابداران

هدف از نظارت حرفه‌ای، حصول اطمینان از موارد زیر است:

الف - افزایش کیفیت خدمات حرفه‌ای اعضا و گزارش‌های صادره توسط آنان.

ب - هماهنگی در روش‌های انجام امور حسابرسی و بازرسی قانونی.

ج - پیشگیری از رفتار ناسازگار با شئون حرفه‌ای مندرج "آیین‌رفتار حرفه‌ای" مصوب.

د - رعایت استانداردهای حسابرسی، قوانین و مقررات، مفاد اساسنامه جامعه حسابداران و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی مربوط.

کلیه موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی، شرکای موسسات حسابرسی، حسابداران رسمی شاغل انفرادی و حسابداران رسمی شاغل تحت استخدام سازمان حسابرسی و موسسات حسابرسی عضو از طریق "آیین‌نامه کارگروه کنترل کیفیت" مشمول نظارت مستمر جامعه‌اند.

شکایت‌های مطروحه از طرف مراجع ذی‌صلاح و اشخاص ذی‌نفع در خصوص گزارش‌های حسابرسی، به تشخیص دبیرکل، جهت بررسی موردی به کارگروه کنترل کیفیت ارجاع می‌شود. اطلاعات و رسیدگی‌های موضوع این ماده محرمانه است.

ممانعت از انجام وظایف نمایندگان کارگروه کنترل کیفیت و عدم همکاری با آنان جهت بررسی وضعیت موسسه و یا عدم تحویل پرونده‌های حسابرسی انتخاب در زمان تعیین شده، تخلف از مقررات جامعه حسابداران محسوب می‌شود.

از طرف دیگر ماده (۲۸) اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران مصوب ۱۳۷۸/۱/۲۸ هیات وزیران اشعار می‌دارد:

به منظور اطمینان از ارتقای کیفیت خدمات حرفه‌ای اعضا، هماهنگی در روش‌های انجام امور حسابرسی و بازرسی قانونی، افزایش کیفیت گزارش‌های حسابداران رسمی و

موسسات حسابرسی، پیشگیری از رفتار ناسازگار با شئون حرفه‌ای و ضرورت گذراندن دوره‌های بازآموزی توسط اعضا، همچنین رعایت مقررات قانونی مربوط شامل مفاد این اساسنامه و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی آن، جامعه برکار حرفه‌ای حسابداران رسمی و موسسات حسابرسی نظارت مستمر دارد.

تبصره ۱- نظارت جامعه برفعالیت حرفه‌ای اعضا از طریق کارگروه‌های تخصصی ذیربط با نظارت ارکان صلاحیت‌دار جامعه انجام می‌گیرد. حسابداران رسمی و موسسات حسابرسی موظفند پرونده‌ها، اطلاعات و مدارک مورد نیاز را برای بررسی در اختیار کارگروه‌ها قرار دهند. کارگروه‌های تخصصی یاد شده وظیفه بررسی، رسیدگی، اظهارنظر و ارایه گزارش مقتضی به ارکان ذی‌صلاح جامعه را انجام خواهند داد.

تبصره ۲- کلیه اطلاعات، مدارک و پرونده‌های یاد شده در این ماده جزو اسناد طبقه‌بندی شده تلقی می‌شود و به صورت امانت در اختیار اعضای کارگروه‌ها و ماموران آنها قرار می‌گیرد و افشای مطلب آنها منحصراً در مراجع ذی‌صلاح مجاز است.

حال همین نظارت را در کانون کارشناسان رسمی دادگستری، کانون وکلاء و سازمان نظام پزشکی بررسی کنیم.

ماده (۲۳) قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری مصوب ۱۳۸۵/۱/۱۸ در مورد مرجع رسیدگی به تخلفات انتظامی کارشناسان رسمی اشعار می‌دارد: مرجع رسیدگی به تخلفات انتظامی کلیه کارشناسان هر استان، دادگاه انتظامی مربوطه می‌باشد. اعضای دادگاه به شرح زیر برای مدت چهارسال انتخاب می‌گردند:

- یک نفر حقوقدان که حداقل ده سال سابقه کار داشته باشد به انتخاب قوه قضائیه.

- رئیس هیات مدیره کانون مربوطه یا یکی از اعضای هیات مدیره به انتخاب رئیس کانون.

- یک نفر کارشناس رسمی در رشته مربوطه به انتخاب رئیس کانون مربوطه.

ریاست دادگاه با عضو حقوقدان خواهد بود.

ماده ۲۴ همین قانون، مرجع تجدیدنظر نسبت به آرای قابل

می‌توانند ظرف مدت ده روز پس از ابلاغ با رعایت مسافت طبق قانون آیین دادرسی مدنی تقاضای تجدیدنظر نمایند. مرجع تجدیدنظر دادگاه عالی انتظامی قضات بوده و رای دادگاه مزبور قطعی است.

ماده ۱۵- در صورتی که رئیس دادگاه یا دادستان شهرستان و یا رئیس دادگاه استان و یا دادستان تخلفی از وکیل مشاهده نمایند که قابل تعقیب باشد باید مراتب را کتباً به دادسرای انتظامی وکلا اطلاع دهند در صورتی که دادسرای مزبور موضوع را قابل تعقیب تشخیص دهد پرونده را با صدور کیفرخواست به دادگاه انتظامی وکلا ارجاع می‌کند و در غیراینصورت نظر خود را با ذکر دلیل به دادستان استان اطلاع می‌دهد و اگر دادستان مزبور به نظر دادسرای انتظامی وکلا تسلیم نشد راساً از دادگاه انتظامی وکلا رسیدگی به موضوع را تقاضا می‌نماید.

ماده ۱۶- هرگاه وزیر دادگستری به جهتی از جهات وکیلی را قابل تعقیب دانست می‌تواند از دادگاه انتظامی وکلا با ذکر دلایل امر تقاضای رسیدگی نماید و نیز در صورتی که به حکم دادگاه مزبور تسلیم نباشد می‌تواند تقاضای تجدیدنظر کند.

ماده ۱۷- از تاریخ اجرای این قانون هیچ وکیلی را نمی‌توان از شغل وکالت معلق یا ممنوع نمود مگر به موجب حکم قطعی دادگاه انتظامی.

همچنین ماده (۲۴ تا ۲۶) قانون نظام پزشکی جمهوری اسلامی در مورد نظارت حرفه‌ای بر پزشکان کشور اشعار می‌دارد:

ماده ۲۴- به منظور رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای شاغلین حرف پزشکی و وابسته به پزشکی، سازمان نظام پزشکی در مرکز و شهرستان‌ها دارای هیئت عالی انتظامی و هیئت‌های بدوی انتظامی خواهد بود که مطابق مواد بعدی این قانون تشکیل می‌گردند.

تبصره - عدم رعایت موازین شرعی و قانونی و مقررات و نظامات دولتی و صنفی و حرفه‌ای و عدم رعایت شئونات شغلی و صنفی و حرفه‌ای و سهل‌انگاری در انجام وظایف قانونی و اجحاف به بیماران و مراجعین به وسیله شاغلین حرف پزشکی و وابسته به پزشکی تخلف محسوب و متخلفین با توجه به شدت و ضعف عمل ارتكابی و تعدد و

تجدیدنظر را، دادگاه تجدیدنظر کارشناسان رسمی دادگستری می‌داند که در تهران مستقر و اعضای آن به شرح ذیل انتخاب می‌گردند:

- یک نفر حقوقدان با ده سال سابقه کار به انتخاب رئیس قوه قضاییه.

- رئیس شورای عالی کارشناسان رسمی یا نماینده وی.

- یک نفر کارشناس در رشته مربوطه به انتخاب شورای عالی کارشناسان.

از طرف دیگر، مواد ۱۳ تا ۱۷ قانون استقلال کانون وکلای دادگستری مصوب ۱۳۲۳/۱۲/۱۵ و اصلاحات بعدی نیز اشعار می‌دارد:

ماده ۱۳- دادسرای انتظامی وکلا، مرجع رسیدگی به تخلفات وکلا و کارگشایان دادگستری و تعقیب آنها بوده و از دادستان و تعداد لازم دادیار که از طرف هیئت مدیره کانون برای مدت دو سال به رای مخفی انتخاب می‌شوند تشکیل می‌گردد.

دادسرای انتظامی وکلا پس از رسیدگی به تخلفات و شکایات در صورتی که عقیده برتخلف داشته باشند کیفرخواست صادر می‌کند و در غیراین صورت قرار منع تعقیب خواهد داد. قرار منع تعقیب از طرف شاکی و رئیس کانون ظرف مدت ده روز پس از ابلاغ با رعایت مسافت طبق قانون آیین دادرسی مدنی قابل شکایت در دادگاه انتظامی وکلا خواهد بود. در صورتی که دادگاه انتظامی وکلا قرار منع تعقیب را صحیح ندانست به موضوع رسیدگی کرده و حکم مقتضی صادر می‌نماید.

ماده ۱۴- رسیدگی به تخلفات وکلا و کارشناسان دادگستری به عهده دادگاه انتظامی وکلا است. دادگاه مزبور از ۳ نفر وکیل درجه یک که به انتخاب هیئت مدیره کانون برای مدت دو سال تعیین می‌گردد تشکیل می‌شود و برای مدت مزبور هیات مدیره دونفر عضو علی‌البدل از بین وکلا پایه یک انتخاب می‌نماید که در مورد غیبت یا معذورت اعضا اصلی در دادگاه انتظامی شرکت نمایند. مجازات‌های درجه ۱ و ۲ و ۳ نسبت به وکیل مورد تعقیب قطعی است ولی شاکی خصوصی که تعقیب به موجب شکایت او به عمل آمده از کلیه آراء صادره و همچنین دادسرای انتظامی وکلا و رئیس کانون از حکم برائت و از مجازات‌های درجه ۴ به بالا

تکرار آن حسب مورد به مجازات‌های زیر محکوم می‌گردند:
الف - تذکر یا توبیخ شفاهی در حضور هیات مدیره نظام پزشکی محل.

ب - اخطار یا توبیخ کتبی با درج در پرونده نظام پزشکی محل.

ج - توبیخ کتبی با درج در پرونده نظام پزشکی و نشریه نظام پزشکی محل یا الصاق رای در تابلو اعلانات نظام پزشکی محل.

د - محرومیت از اشتغال به حرفه‌های پزشکی و وابسته از سه‌ماه تا یکسال در محل ارتکاب تخلف.

ه - محرومیت از اشتغال به حرفه‌های پزشکی و وابسته از سه‌ماه تا یکسال در تمام کشور.

و - محرومیت از اشتغال به حرفه‌های پزشکی و وابسته از بیش از یکسال تا پنج‌سال در تمام کشور.

ز - محرومیت دائم از اشتغال به حرفه‌های پزشکی و وابسته در تمام کشور.

مصادیق تخلفات مذکور و نوع میزان مجازات‌ها در هر مورد و نحوه رسیدگی به آنها و اجراء احکام مربوطه به شرح آیین‌نامه‌ای خواهد بود که با رعایت موارد فوق ظرف مدت ۶ ماه پس از تشکیل نظام پزشکی توسط هیات عالی انتظامی سازمان تهیه و پس از تایید شورای عالی نظام پزشکی به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید. مادامی که آیین‌نامه جدید فوق‌الذکر تهیه و تصویب نگردیده است آیین‌نامه‌های ذیربط در این رابطه به قوت خود باقی است و اجرا خواهد شد.

ماده ۲۵- هیئت‌های بدوی انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای سازمان‌های نظام پزشکی که مرجعی است صلاحیتدار با مسئولیت رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای اعضای سازمان و تعیین مجازات‌های انتظامی مناسب برای آنها، متشکل از ۹ نفر به شرح زیر خواهد بود:
۱- یک نفر قاضی به معرفی ریاست قوه قضاییه برای تهران و با معرفی رئیس دادگستری شهرستان‌ها برای شهرستان مربوطه.

۲- مسئول پزشکی قانونی شهرستان مربوطه.

۳- سه نفر از پزشکان شهرستان مربوطه.

۴- یک نفر از دندانپزشکان شهرستان مربوطه.

۵- یک نفر از دکترای داروساز شهرستان مربوطه.

۶- یک نفر از دکترای علوم آزمایشگاهی تشخیص طبی (حرفه‌ای و مستخصص) شهرستان مربوطه با یک نفر لیسانسیه پروانه‌دار گروه پزشکی شهرستان مربوطه.

تبصره ۱- افراد موضوع بندهای ۴، ۵، ۶ و ۷ ماده فوق که از افراد مسلمان و متدین و خوش سابقه شهرستان مربوطه با تجربه حداقل ۵ سال در حرفه مربوطه خواهند بود با پیشنهاد هیات مدیره نظام پزشکی شهرستان مربوطه و تایید هیات عالی انتظامی سازمان نظام پزشکی در مرکز با حکم رئیس هیات عالی انتظامی مرکز منصوب می‌گردند و عزل آنها برعهده هیات عالی انتظامی خواهد بود.

تبصره ۲- هر یک از هیئت‌های بدوی انتظامی شهرستان‌ها علاوه بر اینکه مسئولیت رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای شاغلین حرف پزشکی و وابسته به پزشکی را برعهده دارند، مراجعی هستند صلاحیتدار در امر اعلام نظر کارشناسی و تخصصی به مراجع ذیصلاح قضایی در رابطه با رسیدگی به تخلفات غیرصنفی و غیرحرفه‌ای و جرایم شاغلین به حرف پزشکی و وابسته پزشکی.

تبصره ۳- هر یک از هیئت‌های بدوی انتظامی می‌توانند در امر رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای موضوع ماده مذکور، نظرات کارشناسی کمیسیون‌های تخصصی مشورتی نظام پزشکی شهرستان مربوطه را درخواست نمایند. کمیسیون‌های مذکور موظفند حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز نظرات کارشناسی خود را در اختیار هیئت‌های بدوی انتظامی قرار دهند.

ماده ۲۶- به منظور رسیدگی به اعتراضات و شکایات اشخاص (حقیقی و حقوقی) از طرز کار هیئت‌های بدوی انتظامی موضوع ماده ۲۵ این قانون و نظارت عالی بر کار هیئت‌های بدوی انتظامی و ایجاد هماهنگی بین آنها و تجدیدنظر در احکام صادره از سوی هیئت‌های بدوی انتظامی مذکور و عزل و نصب اعضای ذیربط هیئت‌های مذکور، هیئتی به نام هیئت عالی انتظامی با ترکیب زیر در سازمان مرکزی نظام پزشکی تشکیل می‌گردد:

۱- یک نفر از قضات متدین و با تقوی و با تجربه به معرفی رئیس قوه قضاییه.

۲- رئیس سازمان پزشکی قانونی کشور.

نهادهای NGO، خود انتظامی می‌باشد. اما این بدان معنی نیست که مثلاً سازمان بورس اوراق بهادار یا سازمان امور مالیاتی کشور به‌عنوان استفاده‌کنندگان اصلی گزارش‌های حسابرسی مالی و مالیاتی بتوانند علیه حسابرسان معتمد خود اقامه دعوی کنند بلکه طرح دعوی باید در هیات‌های انتظامی جامعه حسابداران رسمی ایران صورت گیرد و در این رابطه، حسابداران رسمی حق سازمان بورس اوراق بهادار و سازمان امور مالیاتی کشور و یا هر نهاد استفاده‌کننده از گزارش‌های حسابرسی را محفوظ می‌دارند.

واقعیت آن است که با توجه به قانون استفاده از خدمات تخصصی و روح حاکم بر آن و مفاد اساسنامه جامعه حسابداران رسمی، اعضای این جامعه به‌صورت خودکار توسط ارکان جامعه زیر ذره‌بین نظارت و بازرسی قرار دارند که توسط دولت تعیین می‌شوند و بنابراین نظارت مجدد از طرف سایر نهادها عقلانی نیست به ویژه آنکه اساساً نظارت بر جوامع حرفه‌ای، مشابه نظارت صنفی نیست که بتوان آن را به هر شخص یا نهاد دیگری واگذار کرد. به نظر اینجانب، ظرفیت‌های اساسنامه جامعه حسابداران رسمی بسی بیشتر از آن است که نتوان بر کار حسابداران رسمی نظارت فعال داشت به‌طور مشخص شورای عالی بانک‌ها و سازمان بورس اوراق بهادار در شورای عالی جامعه حسابداران رسمی نماینده دارند که می‌توانند نقطه نظرات این دو نهاد اساسی بازار پول و سرمایه را به جامعه منعکس کنند و یا وزارت اموراتصادی و دارایی، هر سه عضو هیات نظارت جامعه را تعیین می‌کند که از این طریق می‌تواند کل جامعه را مورد نظارت قرار دهد.

در انگلستان نهاد نظارتی خاصی به نام "هیات بازرسی و نظارت حسابداری" *The Accountancy Investigation & Discipline Board (AIDB)* وجود دارد که نهادی مستقل است. این هیات مرکب از نمایندگان انجمن حسابداران قسم خورده انگلستان، انجمن حسابداران مدیریت انگلستان، انجمن مدیران مالی و حسابداری و انجمن حسابداران خیره انگلستان و ولز می‌باشند. هیات داوری این نهاد نظارتی مرکب از سه نفر می‌باشد که یکی از آنها که رئیس هیات است حقوقدان و یک نفر حسابدار غیرشاغل و یک نفر حسابدار رسمی یا پنج نفر که یک نفر

۳- پنج نفر از پزشکان متخصص، مسلمان و متدین و خوش سابقه با تجربه کاری حداقل هفت سال در حرفه مربوطه.

۴- یک نفر از دندانپزشکان مسلمان و متدین و خوش سابقه با تجربه کاری حداقل هفت سال در حرفه مربوطه.

۵- یک نفر از دکترهای داروساز مسلمان و متدین و خوش سابقه با تجربه کاری حداقل هفت سال در حرفه مربوطه.

۶- یک نفر از لیسانسیه‌های پروانه‌دار گروه پزشکی مسلمان و متدین و خوش سابقه با تجربه کاری حداقل ۷ سال در حرفه مربوطه.

۷- یک نفر از متخصصین و دکترهای علوم آزمایشگاهی تشخیص طبی (حرفه‌ای و متخصص) مسلمان و متدین و خوش سابقه با تجربه کاری حداقل هفت سال در حرفه مربوطه.

تبصره ۱- هیئت عالی انتظامی موضوع ماده فوق می‌توانند مسئولیت رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای شاغلین حرف پزشکی و وابسته پزشکی چند شهرستان را به یک هیئت بدوی انتظامی محول و واگذار نماید.

تبصره ۲- افراد مذکور در بند ۳، ۴، ۵، ۶ و ۷ ماده فوق با پیشنهاد رئیس کل سازمان و تصویب شورای عالی نظام پزشکی یا با حکم رئیس کل سازمان برای مدت ۲ سال منصوب می‌گردند، عزل آنها قبل از انقضای مدت ۲ سال با رئیس کل سازمان خواهد بود و تجدید انتخاب آنها برای دوره‌های بعدی بلاشکال است.

تبصره ۳- در صورتی که کسی نسبت به رای نظام پزشکی شاکی باشد می‌تواند به دادگاه صالح شکایت کند.

تبصره ۴- نحوه کار هیئت عالی انتظامی و هیئت‌های بدوی انتظامی موضوع مواد ۲۵ و ۲۶ این قانون، و ترتیب تشکیل جلسات آنها طبق دستورالعملی خواهد بود که توسط هیئت عالی انتظامی تهیه و به تایید رئیس کل سازمان خواهد رسید. با مطالعه قوانین مشابه قانون جامعه حسابداران رسمی

در حرفه‌هایی (مانند وکلا، پزشکان و کارشناسان رسمی دادگستری) که به نوعی با منافع عمومی سروکار دارند مشخص می‌شود که قانونگذار عامدانه نظارت بر این حرفه‌ها را در ارکان این نهادها مستقر کرده است. زیرا اساس

رسمی ایران در چارچوب مقررات انضباطی حسابداران رسمی امکانپذیر نخواهد بود.

دولت از طریق هیات تشخیص صلاحیت (که انتخاب کلیه اعضای هفت نفره آن برعهده وزیر اموراتصادی و دارایی است)، تایید صلاحیت اعضای یازده نفر شورای عالی جامعه، انتخاب سه نفر هیات عالی نظارت توسط وزیر اموراتصادی و دارایی، تعیین سه نفر هیات عالی انتظامی توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی و وزیر دادگستری، نظارت عامه و تامه خود را بر جامعه حسابداران رسمی ایران، اعمال می‌کند و این بدان معنی است که ارکان جامعه بدون تایید و تنفیذ دولت عملاً هیچکاره‌اند. از طرف دیگر، آیین‌نامه انضباطی جامعه حسابداران رسمی به تصویب مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی و دادگستری رسیده و هرگونه تغییر در آن نیز با تصویب وزارت خانه‌های یاد شده امکانپذیرست. در چنین شرایطی، اعمال هرگونه نظارت دیگر فارغ از اساسنامه به معنی آن است که جامعه حسابداران رسمی ایران، معنا و مفهوم نهاد حرفه‌ای را از دست بدهد.

برای نگارنده مشخص نیست چرا دولت یا سازمان‌های دولتی و یا برخی مراجع ذیربط موضوع نظارت بر جامعه حسابداران رسمی را بزرگنمایی می‌کنند زیرا دولت به موجب قانون و اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران، همه ابزارهای نظارتی برای اعمال حاکمیت خود در جامعه را دارد و چنانچه بخواهد می‌تواند تمهیداتی فراهم کند که این ابزارها به درستی مورد استفاده قرار گیرند. در واقع این دولت است که باید به سایر نهادها اطمینان دهد نظارت عامه و تامه دولت بر جامعه اعمال می‌شود و اجازه ندهد سایر نهادها مدعی نظارت بر جامعه حسابداران رسمی ایران شوند. بدون شک ارکان جامعه حسابداران رسمی ایران در چنین شرایط و محیطی، مسئولیت بس سنگینی در مراقبت‌های حرفه‌ای و اعمال کنترل کیفیت بدون حب و بغض دارند تا بتوانند سطح اطمینان استفاده‌کنندگان از گزارش‌های حسابرسی و حسابرسی مالیاتی را گسترش بخشند.

حقوقدان، دو نفر از حسابداران غیرشاغل و دو نفر حسابدار رسمی مستقل دیگر می‌باشند. توجه کنید که این هیات نظارتی صرفاً متشکل از حسابداران خبره و یک نفر حقوقدان می‌باشند که این مسئله نشاندهنده آن است که در هیات‌های نظارتی حرفه‌ای نمی‌توان از افراد غیرحرفه‌ای بخواهیم که بر فعالیت افراد حرفه‌ای نظارت یا اعمال نظر کنند، حال چنانچه بخواهیم همین موضوع را با وضعیت خودمان در ایران مقایسه کنیم قاعدتاً باید خود جامعه حسابداران رسمی ایران پیشاهنگ نظارت و بازرسی شده و از طریق بررسی گزارش‌های حسابرسی (مالی و مالیاتی) نسبت به کنترل کیفیت این گزارش‌ها اقدامات لازم را به عمل آورد تا سازمان‌های استفاده‌کننده از این گزارش‌ها و به‌ویژه سازمان بورس اوراق بهادار، اعتماد لازم را به نظارت درونی جامعه حسابداران بیشتر کند. نکته جالب توجه در این نهاد نظارتی آن است که شکایت از حسابدار رسمی وقتی مطرح می‌شود که یکی از موسسات اصلی عضو از حسابدار عضو متخلف خود شکایت کند و نه هرکس دیگری و این بدان معنی است که جامعه حسابداران رسمی باید خود پیشقدم بازرسی و نظارت باشد و قبل از اینکه سایر ذی‌نفعان مدعی حسابداران رسمی شوند خود جامعه و هیات‌های انتظامی آن اقدامات لازم را به عمل آورده باشند. توصیه می‌کنم علاقه‌مندان و افراد علاقه‌مند به ورود در حوزه نظارت جامعه حسابداران رسمی ایران حتماً و حتماً از وب‌گاه APD به آدرس (www.frc.org.uk/aidb) بازدید کنند.

مشابه همین وضعیت بعد از فاجعه آترون در امریکا، نهاد خاصی جهت نظارت بر موسسات حسابرسی به نام Oversight Public Company Accounting Board (PCAOB) به وجود آمده که نهادی مستقل، غیردولتی و غیرانتفاعی است و بر موسسات حسابرسی و شرکت‌های بورسی در آمریکا نظارت می‌کند. این هیات دارای پنج نفر عضو موظف و تمام وقت بوده و حداقل دو نفر آنها باید حسابدار رسمی می‌باشند.

با چنین اوصافی و از آنجا که خود قانونگذار در ارکان جامعه حسابداران رسمی ایران، نقش و جایگاه خاصی برای دولت فراهم کرده مشخص است که نظارت دیگر نهادها بر حرفه حسابرسی جز از طریق هماهنگی با جامعه حسابداران